

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินงานด้านการปฏิรูประบบราชการไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสในการตัดสินใจ รวมทั้งมีวิธีทำงานที่รวดเร็วและคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ตลอดจนตอบสนองการบริหารประเทศที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งเน้นกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ระดับล่างและท้องถิ่น ในภาพรวมของการบริหารประเทศ รัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาการบริหารงานให้ก้าวสู่แนวทางของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) เพื่อให้รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิรูประบบราชการไทยรวมถึงเป็นกลไกศูนย์กลางในการพัฒนาระบบงานทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ในอนาคต โดยมุ่งเน้นที่เป้าหมายและผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถแปลงนโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐไปสู่การปฏิบัติจริง รวมถึงสามารถเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน จากแนวนโยบายดังกล่าว รัฐบาลจึงได้เร่งปฏิรูประบบการบริหารและการปฏิบัติงานทางการเงิน การคลังให้มุ่งสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรของประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ริเริ่มให้มีระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ จากแนวคิดดังกล่าว วันที่ 22 กรกฎาคม 2546 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบให้มีการออกแบบระบบการเงินการคลังแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดสร้างเป็นระบบนวัตกรรมแห่งชาติ (National Innovation System : NIS) เพื่อเป็นลิขสิทธิ์ของรัฐบาล ซึ่งทุกส่วนราชการทั่วประเทศได้เริ่มนำระบบระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์บริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) มาปฏิบัติงานแบบ เชื่อมต่อข้อมูลแบบทันเวลา (Online Real Time) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2547 โดยเริ่มเบิกจ่ายตรงในระบบ ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพียงระบบเดียว ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2548

จากการปฏิรูประบบราชการ ได้มีการปรับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม 3 กรม คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการและออกกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการ จัดตั้งสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ขึ้นในปี พ.ศ. 2546 โดยรวมกองการศึกษาเพื่อคนพิการ และกองการศึกษาสงเคราะห์เข้าด้วยกัน โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ สอดคล้องกับอัตลักษณ์และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก้าวสู่สากล โดยคนพิการจะได้รับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดตามความเหมาะสม โดยมีกลุ่มงานในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 7 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มการศึกษาสำหรับคนพิการ กลุ่มการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส กลุ่มแผนงานและงบประมาณ กลุ่มสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับคนพิการ กลุ่มบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสำหรับคนพิการ กลุ่มอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 169 แห่ง

หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการสร้างความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษากับผู้บริหารสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทำให้หน่วยตรวจสอบภายในต้องจัดทำตัวชี้วัดเพื่อประเมินความเสี่ยงการปฏิบัติงานด้านการเงิน ด้านการบัญชีและด้านพัสดุรวมทั้งโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภายในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการที่หน่วยตรวจสอบภายในได้ประเมินความเสี่ยงและออกตรวจสอบสถานศึกษาในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าการเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานในสังกัดไม่เป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2551 การใช้เงินแต่ละประเภทไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้เอกสารที่ใช้ประกอบการเบิกจ่ายไม่ถูกต้องและครบถ้วนส่งผลให้การบันทึกบัญชีงบการเงินของสถานศึกษาไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้และยังเป็นจุดเริ่มต้นของการทุจริตอีกด้วย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นต่องานการเงินและบัญชีจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ในเขตภาคกลาง ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีเป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง และมีประสิทธิภาพโดยการประยุกต์การบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการเงินและบัญชีเพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนางานด้านการเงินและบัญชีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประชากรศาสตร์ของบุคลากรการเงินและบัญชีที่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ได้จำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ตามแผนภาพดังต่อไปนี้ ซึ่งมีกรอบแนวคิดแสดงภาพประกอบที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม
<p>ประชากรศาสตร์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพศ 2. สถานภาพ 3. อายุ 4. ระดับการศึกษา 5. สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา 6. สถานศึกษาที่สังกัดในปัจจุบัน 7. ตำแหน่งงานในปัจจุบัน 8. ประสบการณ์ทำงานในปัจจุบันด้านการเงินและบัญชี <p>สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษามีการกำหนดลักษณะงาน (Job description) ในการปฏิบัติ 2. สถานศึกษามีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ให้กับบุคลากร 3. สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการสอน พร้อมทั้งปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี 4. สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการสอน พร้อมทั้งปฏิบัติงานเฉพาะด้านการเงิน 5. สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการสอน พร้อมทั้งปฏิบัติงานเฉพาะด้านบัญชี 6. สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี โดยไม่ต้องปฏิบัติงานด้านการสอน 	<p>การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านฮาร์ดแวร์ 2. ด้านซอฟต์แวร์ 3. ด้านข้อมูล 4. ด้านบุคลากร 5. ด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

13. ปัจจัยด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสอนพร้อมทั้งปฏิบัติงานเฉพาะด้านบัญชี ต่างกันส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลัง ภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ แตกต่างกัน

14. ปัจจัยด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี โดยไม่ต้องปฏิบัติงานด้านการสอนต่างกันส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลัง ภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง

1. ด้านหน่วยงาน ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง จำนวน 22 จังหวัด 40 สถานศึกษา

2. ด้านประชากร ได้แก่ บุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครู อัตราราชการ) ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง จำนวน 100 คน

3. ด้านเนื้อหา ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง 2 ด้านคือ ด้านข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

4. ด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการศึกษาอยู่ ระหว่างเดือนมกราคม 2558 - เดือนมิถุนายน 2558

5. ด้านตัวแปร

5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

5.1.1 ด้านข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา สถานศึกษาที่สังกัดในปัจจุบัน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานในปัจจุบันด้านการเงินและบัญชี

5.1.2 สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษามีการกำหนด ลักษณะงาน (Job description) ในการปฏิบัติ สถานศึกษามีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ให้กับ บุคลากรในรูปแบบ สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราร

จ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการสอนพร้อมทั้งปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการสอนพร้อมทั้งปฏิบัติงานเฉพาะด้านการเงิน สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการสอนพร้อมทั้งปฏิบัติงานเฉพาะด้านบัญชี สถานศึกษามีบุคลากร (ข้าราชการครู/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการ/ครูอัตราจ้าง) ที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี โดยไม่ต้องปฏิบัติงานด้านการสอน

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ด้านฮาร์ดแวร์ ด้านซอฟต์แวร์ ด้านข้อมูล ด้านบุคลากร ด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางแก้ไขปัญหาข้อมูลประชากรศาสตร์ของบุคลากรการเงินและบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยที่มีผลกระทบท่อการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางแก้ไขปัญหาข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยที่มีผลกระทบท่อการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีตามระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดทิศทางการทำงานขององค์กรให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) หมายถึง เครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานการคลังภาครัฐ และสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจกับนโยบายการคลัง และปรับทิศทางเศรษฐกิจของประเทศได้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ด้วยระบบงบประมาณ ระบบบัญชีการเงิน ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบบัญชีต้นทุน

2. บุคลากรการเงิน หมายถึง หัวหน้างานการเงิน ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งปฏิบัติงานในลักษณะเช่นเดียวกันกับหัวหน้างานการเงิน และให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่รับจ่ายเงินของส่วนราชการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง

3. บุคลากรบัญชี หมายถึง หัวหน้างานบัญชี ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งปฏิบัติงานในลักษณะเช่นเดียวกันกับหัวหน้างานบัญชี ทำหน้าที่ตรวจสอบใบสำคัญ บันทึบบัญชีและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตภาคกลาง